

Verslag plenaire deel eerste panelavond breed maatschappelijk panel, 2 juli 2018

De Wethouder opent de avond en heet iedereen welkom. Hij stelt zich voor en vertelt wat het doel van de avond is: "Mét elkaar spreken, het gaat over duurzame ontwikkeling bedrijvigheid en duurzame huisvesting van arbeidsmigranten."

Hij maakt de urgentie van het probleem duidelijk bij iedereen. Een oplossing vinden is noodzakelijk. Hoe kunnen we arbeidsmigranten op goede manier huisvesten? Het moet leefbaar zijn voor iedereen. Voor inwoners en arbeidsmigranten.

Er zijn veel spelers uit het veld bijeen. Wethouder: "Vanavond gaat het niet over wie het luidste kan spreken of over goed of fout. Maar om de beste ideeën en de mooiste oplossingen."

Een extern bureau is ingehuurd om als avondvoorzitter op te treden. Er volgt een globale voorstelronde zodat men weet welke organisaties vanavond vertegenwoordigd zijn. Daarna wordt de werkwijze van de rest van de avond toegelicht. Er zijn 4 groepen ingedeeld, zij bespreken elk een ander thema onder leiding van een gespreksleider. Het vijfde thema is samenwerking: Hoe blijven we in gesprek nadat het nieuwe beleid is vastgesteld? Op dit laatste thema komen we later op de avond terug.

Naast deze avond(en) met het maatschappelijk panel gaat de gemeente Zaltbommel ook een enquête uitzetten. Iedere inwoner van de gemeente Zaltbommel krijgt de mogelijkheid om deze enquête in te vullen. Ook voeren we gesprekken met arbeidsmigranten. Zo halen we alle informatie op die nodig is om het nieuwe beleid te kunnen vormgeven. Wethouder: "We leggen het nu terug in de samenleving. De gemeente Zaltbommel doet nu een stap terug en geeft het stuur in uw handen."

De beleidsmedewerker ruimte laat middels een PowerPointpresentatie een aantal feiten zien en licht deze toe. Er zijn al veel arbeidsmigranten in Nederland. En er is een tekort aan plaatsen voor hen om te wonen. Door economische groei en demografische ontwikkelingen (onze beroepsbevolking krimpt) zal de vraag naar arbeidsmigranten alleen maar toenemen. Daarna licht hij het huidige beleid van de gemeente toe. Doel hiervan is zorgen dat deelnemers hetzelfde kennisniveau hebben.

Het is geen simpel vraagstuk. Vandaag maken we een begin met gesprek hierover.

Vragenronde

Vraag: In de presentatie staat dat er 400.000 arbeidsmigranten in Nederland zijn. Zijn dat geregistreerde aantallen of is dit een schatting.

Antwoord: De aantallen in de presentatie komen uit een landelijk onderzoek. Er kan niet worden aangegeven of dit geregistreerde aantallen zijn. Voor Zaltbommel zal er de komende periode een onderzoek worden gedaan naar de aantallen arbeidsmigranten die in deze gemeente werken. Daarnaast inventariseren we hoeveel arbeidsmigranten er daadwerkelijk verblijven in de gemeente Zaltbommel.

Vraag: Zijn er op dit moment arbeidsmigranten geregistreerd in Zaltbommel? En hoeveel zijn dat er dan?

Antwoord: De laatste schatting dateert uit 2015. Toen werd er gesproken over 800-1000 arbeidsmigranten. In de voorbereiding van deze panelavond heeft de gemeente Zaltbommel diverse geluiden gehoord dat deze aantallen niet meer kloppen en dat dit er veel meer zijn. Door onder andere ontwikkelingen in de glastuinbouw en de groeiende economie is de verwachting dat de aantallen de laatste jaren zijn toegenomen. Om deze reden zal er de komende periode een inventarisatie plaatsvinden.

Vraag: Op de carrouselvergadering in 2016 werd gesteld dat er 3000 arbeidsmigranten zijn. Waarom blijven we als gemeente bij aantallen van 800-1000?

Antwoord: We weten dat het cijfer van 800-1000 achterhaald is. Om deze reden zullen we de komende periode ook een nieuwe inventarisatie doen. De cijfers waar over gesproken werd tijdens de carrouselvergadering in 2016 gingen overigens over de Bommelerwaard (niet alleen Zaltbommel).

Vraag: Wanneer gaat midstay over in longstay?

Antwoord: Midstay is 4 maanden en langer, maar niet met de intentie om permanent te vestigen. Dus deze persoon heeft de intentie om ooit weer terug te gaan.

Vraag: Hebben jullie overleg met gemeenten buiten de provincie? Gaan we samenwerken of eigen beleid Maken?

Antwoord: Jazeker, we kijken verder dan onze eigen gemeentegrenzen en wisselen kennis uit. Ook buiten de provincie.

Vraag: Voor het buitengebied wordt nieuw beleid gemaakt, geldt dat ook voor de intensiveringsgebieden of doet de provincie dat?

Antwoord: De Provincie is bevoegd. Wij zijn met de provincie in gesprek hoe we dat vorm gaan geven. Zij volgen in principe ons beleid. We werken nauw samen op dit thema.

Vraag: Is het bekend hoe de spreiding over de kernen eruit ziet? De behoefte aan arbeidsmigranten per dorp?

Antwoord: We voeren een inventarisatie uit naar de verblijfsadressen. De behoefte hebben we als gemeente nu niet in kaart.

Naast de vragen werd er vanuit de zaal ook aangegeven dat het in het nieuwe beleid belangrijk is dat je er rechten aan kunt ontleen als burger. Hoe zit het bijvoorbeeld met de 10% regel? (in het huidige beleid staat dat maximaal 10% van de huizen in een straat bewoond mag worden door arbeidsmigranten). Dit is lokaal beleid dat niet is gebaseerd op wettelijk voorschrift.

Een aantal vragen uit de zaal kan de beleidsmedewerker niet beantwoorden. Dit zijn vragen die in de thematafels aan de orde komen en waar de panelleden met elkaar over gaan nadenken. U moet hierbij denken aan vragen als:

- Hoe gaan we om met de taalbarrière bij arbeidsmigranten?
- Kunnen er beperkingen opgelegd worden als het gaat om arbeidsmigranten die in andere gemeenten werken maar wel in Zaltbommel wonen? Kun je dit überhaupt sturen?
- Beleid is gericht op short stay en midstay. Hoe maken we de mensen zelfredzaam zodat ze zelf huisvesting regelen?

Na de vragenronde gaan de deelnemers uiteen om in kleinere groepen de diverse thema's te bespreken. De panelleden zijn vooraf ingedeeld. De thema's zijn:

1. Omvang en locatie huisvesting arbeidsmigranten
2. Voorzieningen
3. Vormgeving huisvesting
4. Sociaal-maatschappelijke gevolgen

Ontvangst en reactie op beleidsuitgangspunten

Bij binnenkomst bekijken de deelnemers aan het panel met een kop koffie de 'rode lijn' die de vorige keer opgehaald is en is vertaald naar uitgangspunten voor een nieuw beleid. Deze uitgangspunten liggen op grote sheets op tafels klaar. De aanwezigen maakten van de gelegenheid gebruik om daar hun opmerkingen bij zetten. In de bijlage is per thema vermeld welke opmerkingen door de deelnemers zijn gemaakt.

Opening door Gijs van Leeuwen

Om 19.30 uur opent wethouder Gijs van Leeuwen de avond. Hij waardeert het zeer dat iedereen weer de tijd en moeite heeft genomen om er te zijn: *"We hebben 2 juli een foto gemaakt, die gaan we vanavond samen scherper stellen om nieuw beleid te kunnen formuleren. Vandaag gaan we dieper in op wat wij 2 juli hebben opgehaald. Door onze oogbareten zien we dat uw voorkeur over het algemeen eerst uitgaan naar huisvesting op het terrein van de tuinder, daarna in woningen in de dorpen en wijken en dan grootschalige huisvesting. Nu gaan we deze bevindingen uitdiepen: Waar hebben we het dan precies over?"* Wethouder Van Leeuwen roept de aanwezigen ook op om naast het eigen belang ook in zijn schoenen te gaan staan: *"Kijk ook naar het algemeen belang, wat zouden we dan moeten doen?"* Want het probleem is urgent: een oplossing vinden is nodig.

Nicky Struijker Boudier is de avondvoorzitter. Zij laat door middel van hand opsteken zien welke groepen wederom allemaal aanwezig zijn en licht al kort de werkwijze toe.

Beantwoording vragen uit de eerste panelavond

Auke Sybesma (projectleider huisvesting arbeidsmigranten) gaat in op vragen die tijdens de vorige panelavond gesteld zijn.

- *Hoeveel arbeidsmigranten zijn er in de gemeente?*

Bij een inventarisatie in alle tuinbouwgebieden en alle bekende locaties in de kernen zijn ruim 500 adressen bezocht. In totaal waren er 800 mensen aanwezig. Dat maakt dat we kunnen inschatten dat we het in de hele gemeente over zo'n 1.400 arbeidsmigranten hebben. Dat is exclusief de recente ontwikkelingen die leiden tot meer arbeidsmigranten (aardbeienkassen en distributiecentra).

- *Hoe werken we samen met andere partijen?*

De provincie is bevoegd om plannen in de tuinbouwgebieden vast te stellen en daardoor een belangrijke speler. Binnenkort komt het College van Gedeputeerde Staten langs. Dan bespreken we ook dit onderwerp. Ook op regionaal niveau bespreken we dit onderwerp regelmatig. Met als doel om af te stemmen en van elkaar te leren.

- *Vorbereiding nachtregister*

De planning is dat het nachtregister vanaf 1 januari 2019 in werking is en verplicht wordt.

- *Gesprek met arbeidsmigranten*

Debby Wesselo licht toe dat deze avond een belangrijke groep belanghebbenden ontbreekt: de arbeidsmigrant zelf. Zij licht toe welke inspanningen de gemeente afgelopen zomer deed om ook van die kant een beeld te krijgen. Dat is deels gelukt. Ze sprak mensen die er veel over weten en met de arbeidsinspectie. Maar helaas is het niet gelukt om arbeidsmigranten zelf te spreken. Zij bleken huiverig te zijn om met een overheidsinstantie in gesprek te gaan. Debby respecteert dat maar wil de poging nog

niet staken om mensen te spreken. Ze roept de hulp van het panel in: kan iemand haar helpen een ingang te vinden? Dan vragen wij u om contact op te nemen met Debby.

Aan de slag: Werkwijze

Nicky licht de werkwijze toe. De deelnemers zijn over 3 groepen verdeeld. Zij bespreken elk de verdiepende vraag- en discussiepunten over het thema 'Omvang en locatie' (onderverdeeld in de groepen 'Huisvesting op het terrein van de werkgever', 'Kleinschalige huisvesting in reguliere woningen' en 'Geconcentreerde huisvesting') onder leiding van twee gespreksleiders. De overige thema's (Vormgeving, Voorzieningen en Sociaal-maatschappelijke gevolgen) komen in elke groep terug. We werken in een carrouselvorm. We wisselen een twee keer van zaal zodat iedere deelnemer elk thema bespreekt. Samen met de gespreksleiders worden de vraag- en discussiepunten besproken om ze verder aan te vullen, aan te scherpen of om opmerkingen te plaatsen. Op basis van onder meer deze informatie gaat de gemeente Zaltbommel aan de slag om een beleidskader op te stellen.

Hieronder volgt per thema een indruk van de discussie heeft plaatsgevonden. De resultaten uit deze discussie geven wij zo veel mogelijk weer bij de vraag- en discussiepunten die tijdens de thematafels aan de panelleden zijn voorgelegd.

Impressie thematafel 'Huisvesting op het terrein van de werkgever'

- *Is de volgorde van voorkeursopties voor het huisvesten van arbeidsmigranten de volgende:*
 - I. *Het huisvesten van arbeidsmigranten op het eigen terrein bij de werkgever;*
 - II. *Het huisvesten van arbeidsmigranten in reguliere woningen;*
 - III. *Het geconcentreerd huisvesten van arbeidsmigranten op aparte locaties;*

Over de volgorde is veel gediscussieerd. De vraag is gesteld of dit alle opties zijn? Op de vraag welke opties er dan nog meer zijn is geen antwoord gekomen.

Vanuit oogpunt van scheiden wonen en werken is gesteld dat huisvesten op terrein bij de werkgever niet wenselijk is. De meerderheid gaf wel aan dat indien goede voorwaarden worden gesteld, dit wel mogelijk moet zijn. Hierbij is het wel van belang dat deze kaders ook meetbaar, controleerbaar en uitvoerbaar zijn. Als je de verantwoordelijkheid volledig bij de werkgever legt, heb je hier geen inzicht in.

Short- en midstay-arbeidsmigranten niet huisvesten in woonwijken. Voor deze doelgroep is dit dus de laatste optie. Longstay-arbeidsmigranten juist wel huisvesten in woonwijken. Dit bevordert de integratie.

- *Is het aantal van 20 arbeidsmigranten het maximum dat gesteld moet worden aan het aantal jaarrond te huisvesten arbeidsmigranten bij een werkgever op het terrein?*

Over het maximum is gezegd dat huisvesting primair moet zijn voor arbeidsmigranten die ook bij de werkgever werken. Dit betekent dat je het toegestane aantal moet afstemmen op de soort teelt. Ook moet het ruimtelijk gezien op de locatie passen.

- *Mag een werkgever (de tuinder) tijdens de piekmomenten (maximaal 4 maanden) tijdelijk meer (naar behoefte) arbeidsmigranten huisvesten op zijn eigen terrein?*

Hier is niet expliciet over gesproken. Wel vond een deel van de groep dat huisvesting op eigen terrein alleen voor de piekmomenten zou moeten zijn. Tegelijkertijd werd de nuance aangebracht dat waar bedrijven nu een piekperiode van maximaal 4 maanden hebben, dit op termijn best langer kan worden vanwege technische ontwikkelingen.

- *Hoe kijkt het panel aan tegen het woon- en leefklimaat van arbeidsmigranten als zij bij de werkgever zijn gehuisvest?*

Onafhankelijk van de locatie van de huisvesting moet het ook bij de werkgever aan minimale eisen voldoen. Zelfde eisen als bij grootschalige opvang? Minder voorzieningen, maar wel zelfde eisen aan bijvoorbeeld privacy.

- *Moet een werkgever (de tuinder) bedrijfsbebouwing (zoals een kas) slopen als hij anders geen ruimte heeft om arbeidsmigranten te huisvesten?*

Er is duidelijk uitgesproken dat de huisvesting niet 'moet worden weggestopt achter de kassen'.

- *Zijn dit de eisen waaraan huisvesting voor arbeidsmigranten moet voldoen als dit op het eigen terrein staat (ter voorkoming van misstanden)?*
 - *Alleen voor werknemers van het eigen bedrijf*
 - *In de (voormalige) bedrijfswoning*
 - *Bebouwing specifiek voor huisvesting ontworpen*
 - *Bouw- en goothoogte aansluiten bij omgeving*
 - *Bebouwing niet achter op het terrein / niet wegstoppen (aan de weg)*
 - *Bebouwing landschappelijk inpassen (zo ja, hoe dit vormgeven?)*
 - *Parkeren op het eigen terrein*
 - *Bebouwing met 'tijdelijk karakter' zoals units alleen voor tijdelijke huisvesting (pieken)*
 - *SNF-normen.*

De huisvesting moet ingepast worden in de directe omgeving. Zoveel mogelijk eigen voorzieningen en privacy garanderen. De huisvesting dient minimaal te voldoen aan de SNF-normen (Stichting Normering Flexwonen). Daarnaast is begeleiding van de arbeidsmigrant nodig (inschrijvingen, taal leren enz.).

Impressie thematafel: 'Kleinschalige huisvesting in reguliere woningen'

- *Dient het aantal van 4 arbeidsmigranten per woning – nu geldend voor de eindfase van het beleid (tussenfase: 8 arbeidsmigranten) – het absolute maximum te zijn?*

De panelleden dachten hierover genuanceerd. Het is hierbij van belang wie er samen in een huis wonen een ook is het gedrag van belang. Gezinnen zijn bijvoorbeeld huishoudens en daarvoor hoeft er geen grens in het aantal personen te zijn. Ook is de samenstelling van een gezin van belang. Het aantal kamers in een woning is van belang om te bepalen hoeveel mensen er kunnen wonen. Aangegeven werd dat er per persoon een afzonderlijke kamer dient te zijn, dus 1 persoon per kamer. Ook is het van belang dat er voldoende sanitaire voorzieningen zijn.

Het huisvesten van shortstay-arbeidsmigranten in woningen in een kern dient de gemeente te ontmoedigen. Indien dat toch gebeurt, is goede begeleiding noodzakelijk. Shortstay-arbeidsmigranten willen weinig betalen voor hun huisvesting.

Als een vergunning voor bewoning van een woning in een kern wordt verleend, wat doen gemeente en werkgever aan flankerend beleid, ofwel handhaving? In brede zin benadrukten de panelleden dat de gemeente geen beleid moet maken dat niet handhaafbaar is.

Het nieuwe beleid mag geen verdienmodel (voor werkgevers en/of huisvesters) worden.

Er werd opgemerkt dat huurders niet altijd een werkgever in de Bommelerwaard hebben. Wat valt er in deze situaties te doen bij overlast? Nu wordt melden van klachten en handhaving belangrijk. Kan het zo worden geregeld dat alleen toestemming wordt verleend als de werknemer in de Bommelerwaard werkt?

Over het aantal arbeidsmigranten per woning (reguliere eengezinswoningen) werd verder aangegeven dat dit 4 tot 6 moet zijn.

- *Is maatwerk bij grotere woningen (toestaan hoger aantal arbeidsmigranten) aanvaardbaar?*

Veel arbeidsmigranten die in woningen wonen zijn koppels. Maak een onderscheid in huur- en eengezinswoningen (koopsector). In grote, vrijstaande woningen kunnen meer dan 4 personen worden gehuisvest. In het bijzonder in het buitengebied moet maatwerk mogelijk zijn.

- *Is het huidige gemeentelijk beleid voldoende om spreiding te waarborgen?*
 - *Is het voldoende dat maximaal 10% van de woningen per straat bewoond mag worden door arbeidsmigranten?*
 - *Is het voldoende dat niet meer dan 2 woningen naast elkaar bewoond mogen worden door arbeidsmigranten?*

Het belangrijkste bij de afweging om arbeidsmigranten te huisvesten in een woning in de kern is dat er voldoende parkeergelegenheid is. De bepaling dat maximaal 10% van de woningen per straat bewoond mogen worden door arbeidsmigranten, wordt grotendeels gesteund. Wel werd hierbij de vraag gesteld wat dit betekent in de situatie dat er bijvoorbeeld 7 woningen in een straat staan (0 of 1 woning voor arbeidsmigranten?). Noodzaak van voldoende spreiding werd in algemene zin benadrukt.

Enkele panelleden gaven aan dat gestopt moet worden met het huisvesten van arbeidsmigranten in dorpen en dat uitgezien moet worden naar huisvesting bij de tuinders op het erf en mogelijkheden voor geconcentreerde vestiging.

Impressie thematafel: 'Geconcentreerde huisvesting'

- *Aan welke voorwaarden dient geconcentreerde huisvesting van arbeidsmigranten te voldoen:*
 - *Het aantal is gemaximeerd (wat is het maximumaantal personen dat acceptabel is: 20 – 50 – 100 – meer?)*
 - *Het beheer en de kwaliteit van de huisvestingslocatie is goed geregeld?*

Panelleden geven aan dat het huisvesten van een minimumaantal van 100 tot 150 arbeidsmigranten op een locatie noodzakelijk is om het beheer goed te kunnen regelen. Enkele panelleden noemen een hoger aantal personen, namelijk 200 tot 250 personen.

- *Welke locaties zijn geschikt voor geconcentreerde vestiging?*
 - a. *Hergebruik van leegstaande bebouwing of nieuwbouw binnen de kern*
 - b. *Hergebruik van leegstaande bebouwing of nieuwbouw aan de rand van de kern (zone 'gemengd landelijk gebied')*
 - c. *Locaties binnen in tuinbouwintensiveringsgebieden (hiermee wordt niet bedoeld een plek op het terrein van een tuinder zelf)*
 - d. *Locaties op een bedrijventerrein (welke terreinen komen dan in aanmerking?)*
 - e. *Locaties in het buitengebied (bijv. via hergebruik agrarisch bouwvlak)*
 - f. *Moeten wij een maximale afstand tot aan de (grens van een) dorpskern opnemen?*

Geschikte locaties voor een geconcentreerde vestiging kunnen gevonden worden in de 'periferie' van woon-, werk- of recreatiegebieden (ofwel aan de rand van deze gebieden - zodat zij nabij woon- of werkgebieden liggen, maar er niet 'midden in'). Dergelijke gebieden werden in één van de groepen 'randlocaties' genoemd. Maak bij het ontwerpen van een dergelijke locaties gebruik van ervaringen elders.

De locatie is belangrijker dan de afstand: per dorp zou een geschikte locatie (voor geconcentreerde vestiging) aangewezen moeten worden. Er zouden zones bepaald kunnen worden.

Verder werd in een groep aangegeven dat je moet kijken naar hoeveel arbeidsmigranten er al in een dorp wonen en doe – in dorpen waar al veel arbeidsmigranten wonen – daar dan geen geconcentreerde huisvesting bij (niet meer dan 10% van de dorpsbevolking). Kies ook locaties waar bedrijvigheid en behoefte is.

Er zouden 3 tot 4 grotere locaties in de gemeente Zaltbommel nodig zijn. Ook werd gepleit voor een 'bed-voor-bed' regeling (het als het ware ruilen van woningen in het dorp voor een grotere, geconcentreerde locatie).

Bij de discussie over Heeren van Suylighem speelde niet alleen het aantal mee, maar ook herinneringen die inwoners van Zuilichem aan het partycentrum hadden.

In de groep werd opgemerkt dat het bij geconcentreerde vestiging gaat om het huisvesten van arbeidsmigranten die niet meer op het terrein van de tuinder gehuisvest kunnen worden, omdat daar geen plek meer is of omdat het maximum aantal is bereikt (een 'overlooptfunctie'). Maar er moet niet alleen naar de tuinbouwsector gekeken worden, ze komen ook vanuit andere bedrijfstakken.

In zijn algemeenheid werd opgemerkt dat als je als gemeente 'ja' zegt tegen het vestigen van bepaalde bedrijven, zeg je in feite ook 'ja' tegen de huisvesting van arbeidsmigranten.

- *Zijn er naast de bovengenoemde voorwaarden andere voorwaarden die wij moeten stellen aan geconcentreerde vestiging?*

De groep gaf aan dat een prestatiecontract met een huisvester nodig is. Duidelijke afspraken maken. Daarnaast moet het gesprek met de buurt aangegaan zijn. Er is direct contact met de politie, de gemeente en de buurt nodig.

De inrichting van het perceel is medebepalend. Specifieke aandacht voor infrastructuur en parkeren is nodig.

Conclusies van de thematafels

Rond 21.45 uur komt iedereen weer naar de grote zaal en geven de gespreksleiders de voorzichtige conclusies van de thematafels.

- *Huisvesting op het terrein van de werkgever*

Voorkeur van de panelleden, mits er aan goede voorwaarden wordt voldaan (denk o.a. aan huisregels, basisvoorzieningen, minimaal SNF-normen en begeleiding van de werkgevers).

Aanvullingen vanuit de zaal: lastig om een absoluut aantal te koppelen. Kunnen we het maximum aantal koppelen aan de teelt per hectare?

Een huisvester geeft aan dat er nationale afspraken zijn gemaakt waarin staat dat de scheiding tussen werken en wonen erg belangrijk is, en dat deze afspraken onder andere zijn ondertekend door de VNG. De werknemer moet onafhankelijk zijn van waar hij woont. Dus: beheer en toewijzing goed regelen.

- *Kleinschalige huisvesting in reguliere woningen*

Hoeveel personen in een woning mogen wonen hangt onder meer af van het huis (hoeveel slaapkamers heeft het huis?) en van de opvatting of je maximaal 1 persoon in een slaapkamer zou willen. Privacy is hierbij belangrijk. Longstay-arbeidsmigranten: geen probleem; shortstay-arbeidsmigranten: moet je niet in de kernen willen.

Er is verwarring over de terminologie: wanneer gaat shortstay over in longstay? Een gangbare uitleg is vanaf 6 maanden tot 1,5 jaar is midstay, daarvoor shortstay en daarna longstay. Maar een ander geluid uit de zaal is, dat midstay is vanaf 4 maanden omdat dat het moment is dat personen zich moeten inschrijven bij de gemeente. Daarnaast bepalen mensen soms ook gaandeweg of ze willen blijven of weer terug willen gaan. Dat maakt het maken van onderscheid ingewikkeld.

- *Geconcentreerde huisvesting*

Voorwaarden en prestatieafspraken zijn hierbij belangrijk. Er moet een minimumaantal personen zijn zodat er geld is om de huisvesting goed te regelen. Wat het maximum aantal personen is, is lastig. Dat hangt onder meer af van de grootte van het dorp of de wijk en hoeveel arbeidsmigranten er al wonen. Ook wordt opgeroepen om af te stemmen op de bedrijvigheid om de verkeersbewegingen te minimaliseren.

Daarnaast is er de oproep om 'bed voor bed' afspraken te maken: geconcentreerde huisvesting 'ruilen' door woningen in dorp terug te geven.

Over locatie: geconcentreerde huisvesting past niet in de dorpskern maar wel aan de rand i.v.m. de bereikbaarheid van voorzieningen.

Vraag uit de zaal: *Zijn er al gesprekken met bedrijven als DHL en Mainfreight op de Wildeman?*

Antwoord: Ja, we voeren gesprekken. We weten nog niet om hoeveel arbeidsmigranten het gaat.

Vervolg

Wethouder Van Leeuwen licht het vervolgproces toe. Hij bedankt iedereen voor het leveren van een bijdrage aan het panel. Na deze belangrijke avond komt er een concept beleidsstuk gebaseerd op de input van het panel en de uitkomst van de enquête die na deze avond onder alle bewoners wordt uitgezet.

De enquête gaat in de loop van volgende week live (*dat is inmiddels gebeurd op 4 oktober, ook staan inmiddels een Engelse, Poolse en Roemeense versie online*). Het is een open, digitale enquête die iedereen kan invullen. Daarnaast krijgen 2.000 mensen een brief met inlogcode. Hiermee willen we zorgen voor een hoge respons en een hoge betrouwbaarheid.

Er zijn uit het panel en straks ook vast uit de enquête, zaken waar tegengesteld over wordt gedacht. De gemeente moet daar knopen over doorhakken en dit verwoorden in beleid. Eind november / begin december ligt er een conceptversie. Dan wordt het panel weer uitgenodigd en wordt ook de raad betrokken. Daarna gaat het beleid richting vaststelling, verwachting is dat dat in het eerste kwartaal van 2019 is. Kwaliteit is belangrijk, maar snelheid ook!

In de zaal wordt nogmaals aangegeven dat het echt nodig is dat het beleid snel klaar is, tuinders zitten enorm omhoog en moeten hun werknemers ergens kwijt. Urgentie is bij iedereen duidelijk.

Stef den Tek geeft een leestip (onderzoek naar arbeidsmigranten in Brabant) en belooft het betreffende stuk door te sturen (als bijlage bijgevoegd).

Wethouder van Leeuwen bedankt nogmaals voor de inzet en hoopt dat de deelnemers aan het panel volgende keer weer aanwezig zijn! Ook dankt hij de raadsleden voor hun aanwezigheid en de mensen die de avond organiseerden. Hij sluit af en nodigt iedereen uit om na te praten met een drankje.

Bijlage: opmerkingen op uitgangspunten voor het beleid per thema

Thema 'Omvang en locatie: A. Huisvesting op het terrein van de werkgever'

- Wonen en werken dienen gescheiden te worden, zodat medewerkers een privé-omgeving hebben;
- De werkgever en/of het uitzendbureau is zelf verantwoordelijk voor de huisvesting van zijn arbeidskrachten, maar hij moet wel hiervoor de planologische mogelijkheden krijgen;
- Jaarrond huisvesting van arbeidsmigranten op het terrein van de werkgever in het beleid opnemen en maatwerk per locatie en/of werkgever mogelijk maken;
- Alleen huisvesting bieden aan arbeidsmigranten die bij de werkgever werken levert problemen op bij koppels, waarbij de partner elders werkt;
- In arbeidsextensieve perioden dient het mogelijk te zijn dat een huisvestingslocatie wordt verhuurd aan derden (dus aan personen die niet werkzaam zijn op het bedrijf);
- Het aantal arbeidsmigranten dat een werkgever jaarrond mag huisvesten moet afhankelijk zijn van de lokale vraag ('niet zo maar 20 personen toestaan'). Daarbij moet gekeken worden naar de beschikbare ruimte en faciliteiten;
- Het aantal arbeidsmigranten dat een werkgever mag huisvesten moet afhankelijk zijn van de aanwezige voorzieningen en de grootte (aantal hectaren) en de behoefte van het bedrijf. Het aantal moet per teeltvorm bepaald worden, hier zijn normen voor;
- Het aantal arbeidsmigranten dient maximaal 20 personen per bedrijf te zijn, maar wel rekening houden met het maximumaantal arbeidsmigranten per straat (bijvoorbeeld niet '5x20 personen per straat');
- Het stellen van een maximum aan het aantal te huisvesten personen moet niet leidend zijn. Het oplossen van het huisvestingsprobleem is het belangrijkste. De werkgever dient het maximum te kunnen bepalen;
- Het aantal midstay-arbeidsmigranten lijkt het grootst te zijn. Is huisvesting van deze groep wel wenselijk of mogelijk op het terrein van de werkgever?
- De prijsstelling van de huisvesting is erg belangrijk. Deze wordt (door arbeidsmigranten) als relatief hoog ervaren;
- De voorkeur voor jaarrond huisvesting van arbeidsmigranten op het terrein van de werkgever is strijdig met het uitgangspunt dat het vooral gaat om kortblijvende arbeidsmigranten die op het terrein van de werkgever wonen;
- Voor wat betreft het uitgangspunt dat vooral kortblijvende arbeidsmigranten op het terrein van de werkgever wonen: wat is kort en wie controleert dat? Soms wonen arbeidsmigranten al jaren op het terrein van de werkgever. 'Kortblijvers' worden vaak 'langblijvers';

Thema 'Omvang en locatie: B. Kleinschalige huisvesting in reguliere woningen'

- Het teruggeven van opgekochte woningen door werkgevers en huisvesters aan het dorp is prima als intentie, maar het gaat wel ver;
- De vraag is hoe we moeten omgaan arbeidsmigranten die hier langdurig werkzaam zijn (langer dan 1,5 jaar);
- Het aantal te huisvesten arbeidsmigranten in een woning moet afhankelijk zijn van het type woning;
- De huidige regelgeving is halfbakken en leidt tot het onverkoopbaar worden van huizen;
- Het aantal te huisvesten arbeidsmigranten in een woning heeft een sterke relatie met de prijs. De prijs is belangrijk voor de doelgroep (4 personen in een woning leidt tot een hoge prijs, dus of de prijs moet naar beneden of het aantal moet omhoog);
- Het maximum van 10% door arbeidsmigranten bewoonde woningen per straat is te veel (liever 2%);
- De aanwezigheid van voldoende parkeergelegenheid is een criterium voor het toestaan van huisvesting van arbeidsmigranten in een woning, maar geen belangrijk afwegingscriterium;
- Van belang is om een beeld te hebben wie je waar laat wonen (geen woning met 6 mannen in een wijk met kleine kinderen);

- Er zijn signalen dat de groep longstay-arbeidsmigranten landelijk zowel absoluut als relatief groeit. De arbeidsmigranten zouden hier gemiddeld 2-4 jaar verblijven;
- Het uitgangspunt om het beleid van de gemeente Tiel te volgen leidt tot twee negatieve reacties die niet verder zijn toegelicht;

Thema 'Omvang en locatie: C. Geconcentreerde huisvesting'

- Waarom dient geconcentreerde huisvesting plaats te vinden rond stedelijk gebied? Huisvest arbeidsmigranten dicht bij de bedrijven (waar zij werken);
- Het uitgangspunt dat geconcentreerde huisvestingslocatie nabij (op fietsafstand van) stedelijke bebouwing dient plaats te vinden wringt met het uitgangspunt dat er geen 'kern bij een kern' ontstaat;
- Wat wordt bedoeld met 'stedelijke bebouwing'? Heeft het te maken met percentages en/of verhoudingen ten opzichte van de omvang van de kern;
- Geconcentreerde huisvesting dient ook te worden toegestaan in glastuinbouwgebieden;
- Geconcentreerde huisvesting liever niet laten plaatsvinden op bedrijventerreinen;
- Een uitgangspunt is dat geconcentreerde huisvesting niet moet plaatsvinden op weilandlocaties. Dat leidt tot de vraag of Heeren van Suylighem een weilandlocatie is;
- Denk bij geconcentreerde locaties aan het stellen van een minimumaantal te huisvesten personen;
- Het is niet het geval dat de gemeente kleinschalig genoeg is om te kunnen zeggen dat de voorzieningen overal nabij genoeg zijn. Fietsafstand is immers circa 5 km;

Thema 'Vormgeving'

- Sluit aan bij bestaande bebouwing van de dorpen;
- Shortstay-arbeidsmigranten dienen gehuisvest te worden bij de tuinders;
- Wat is shortstay? Bouw goede huisvesting die ook voor 'anderen' ingezet kan worden;
- Het uitgangspunt dat een huisvestingslocatie niet mag bestaan uit containers met een centrale ingang verdient nuancering. Voor wat betreft geschikte typen bebouwing is maatwerk gewenst;
- Huisvesting in de vorm van units of containers kunnen ook mooi zijn. Daar zijn voorbeelden van. Ook zijn er veel voorbeelden van appartementen met een centrale ingang of portiekwoningen;

Thema 'Voorzieningen'

- Voor shortstay-arbeidsmigranten zijn juist wel voorzieningen nodig, omdat deze groep niet integreert en hier kort verblijft;
- Shortstay-arbeidsmigranten moeten ook bij de tuinder gehuisvest kunnen worden;
- Zorg voor goede, toegankelijke informatievoorziening (bijvoorbeeld een website in verschillende talen en iconen);

Thema 'Sociaal-maatschappelijke gevolgen'

- Een meldpunt voor arbeidsmigranten zou ook vanuit het bedrijf georganiseerd moeten worden. Het is een eigen verantwoordelijkheid van uitzendorganisaties, werkgevers en/of ondernemers;
- Het is van belang dat gemeld wordt 'wie waar zit' (welke personen op welke locatie zitten) en met hoeveel personen dat is;
- Midstay-arbeidsmigranten (2 tot 4 jaar) willen de taal leren. Arbeidsmigranten geven zelf aan dat het leren van de taal de allerbelangrijkste prioriteit is;
- Wellicht kan de Belastingdienst helpen. Arbeidsmigranten (aangegeven is 98%, hetgeen zou blijken uit universitair onderzoek) hebben een BSN. De groep midstay-arbeidsmigranten is het grootst, maar longstay (nu 25%) groeit;
- Taal is van belang voor het integreren. Arbeidsmigranten hoeven niet pers se het Nederlands machtig te zijn, het mag ook in het Engels;
- Hoe lang duurt een kort verblijf van arbeidsmigranten?

- De vraag is gesteld wie ervoor gaat zorgen dat er wordt gehandhaafd. Maak inzichtelijk hoe er wat wordt afgedwongen;
- Wat gebeurt er als afspraken (door werkgevers en/of huisvesters) niet worden nagekomen? Hoe leg je de verantwoordelijkheid van werkgevers, de permanente betrokkenheid van alle partijen en het houden aan gemaakte afspraken – en de uitvoering daarvan – in beleid vast;
- Hoe wordt een huisvester verantwoordelijk gemaakt bij het ontstaan van overlastsituaties?
- Arbeidsmigranten zijn zelf goed op de hoogte van regels en wetten. Onder de arbeidsmigranten bevinden zich ook juristen;
- Wie staat er garant als een woning onverkoopbaar is als gevolg dat er arbeidsmigranten als burens zijn?
- Onderzoek wat arbeidsmigranten zelf kunnen en willen organiseren;